

N:o 42.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 Maj 1880.
» » » » Andra Kammaren den 11 » »

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 31.)

S. A. K.

Efter det Riksdagen till behandling förehaft Eders Kongl. Maj:ts särskilda nådiga förslag angående eftergift af kronans rätt till en del danaarf, får Riksdagen sina i dessa frågor fattade beslut härmed i underdånighet anmäla.

1:o. Genom testamente den 23 Oktober 1846 hade *Maria Mattsson* i Helsingborg förordnat, att efter hennes död hennes oäkta dotter *Carolina Amalia*, gift med Grosshandlanden *Carl Gustaf Pfeiff*, samt ogifta *Maria Hellström* skulle ega att dels ur *Maria Mattssons* bo uttaga och till gemensamt bruk under deras lifstid disponera lösören till visst uppgifvet värde, dels ock under deras lifstid ärligen uppbära afkastningen af så väl den öfriga lösa egendomen, hvilken borde förvandlas i räntebärande kapital, som ock af *Maria Mattssons* kontanta tillgångar och utestående fordringar; och skulle *Carolina Amalia Pfeiff* ega att bestämma, hvilken eller hvilka personer qvarlåtenskapen efter hennes och *Maria Hellströms* död borde tillfalla, dock med den inskränkning, att mannen *Pfeiff* icke finge komma i åtnjutande af någon del deraf. År 1849 hade *Maria Mattsson* afidit utan att efterlemna kända lagliga arfvingar, men på grund af nyssberörda testamente hade *Carolina Amalia Pfeiff* och *Maria*

Hellström gemensamt uppburit afkomsten af Maria Mattssons efterlemnade tillgångar till den 11 November 1857, då Carolina Amalia Pfeiff affidit, hvarefter, med stöd af i testamentet meddelad föreskrift, Maria Hellström ensam åtnjutit samma afkomst till sin död den 3 Juni 1878. I ett den 21 Oktober 1857 upprättadt testamente hade Carolina Amalia Pfeiff väl föreskrifvit, att efter hennes och Maria Hellströms död qvarlåtenskapen efter Maria Mattsson skulle, med undantag af åttahundra riksdaler banko, om hvilket belopp särskildt förordnande meddelats, tillfalla grosshandlanden Pfeiff, men som han affidit före Maria Hellström, funnes ingen af Carolina Amalia Pfeiff meddelad föreskrift, huru med den grosshandlanden Pfeiff tillämnade delen af Maria Mattssons qvarlåtenskap skulle förfaras. Med anledning häraf och under antagande att sistberörda qvarlåtenskap vore att anse såsom danaarf efter Maria Mattsson hade förmyndaren för grosshandlanden Pfeiffs år 1862 födda oäkta dotter Ingeborg Mathilda Pfeiff anhållit, att kronans rätt till danaarf efter Maria Mattsson måtte öfverlätas å sökandens bemälda myndling, och hade sökanden till stöd härför anfört, att så väl grosshandlanden Pfeiff som Maria Hellström genom särskilda, behörigen bevakade testamentariska förordnanden föreskrifvit, att all deras efterlemnade egendom skulle tillfalla Ingeborg Mathilda Pfeiff; att med andan i dessa testamenten öfvensstämd, att Ingeborg Mathilda Pfeiff skulle komma i åtnjutande jemväl af Maria Mattssons efterlemnade tillgångar, samt att hvad som på grund af de båda sistnämnda testamentena dittills kommit Ingeborg Mathilda Pfeiff till godo, vore otillräckligt för hennes underhåll. Öfver ansökningen hörd, hade Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Malmöhus län i utlåtande den 3 Januari 1879 anfört, att som icke utan skäl kunde ifrågasättas, huruvida ej genom Maria Mattssons testamente eganderätten till den testamenterade egendomen, om också väsentligen inskränkt, så väl i afseende å dispositionen under lifstiden, som äfven beträffande testamentsrätten, dock tillfallit först Carolina Amalia Pfeiff och Maria Hellström gemensamt och sedermera, efter det den förra affidit, den senare ensam, samt kronans rätt till danaarf efter Maria Mattsson således i förevarande fall kunde anses tvifvelaktig, desto mindre betänklighet borde möta mot efterskänkande af allt anspråk å kronans sida på sådant danaarf till förmån för Ingeborg Mathilda Pfeiff. Sedan härefter yttrande i ämnet infordrats från advokatfiskalen vid Kammarkollegium, hade denne till Rådstufvurätten i Helsingborg instämt Kaptenen A. E. Carlsson och Förste Bataljonsläkaren O. L. Bruzelius, hvilka på anmodan af Maria Hellström omhänderhaft och fortfarande innehade Maria Mattssons ifrågasättande qvarlåtenskap, under yrkande att berörda medel måtte förklaras

böra tillfalla kronan såsom danaarf, hvarefter Rådstufvurätten genom utslag den 24 Februari 1879, som vunnit laga kraft, bifallit nämnda yrkande samt förpligtat Carlsson och Bruzelius att till kronan redovisa de ifrågavarande medlen, som enligt räkning den 31 December 1878 utgjorde 5,066 kronor 89 öre. I underdånigt utlåtande den 11 Mars 1879 hade advokatfiskalen tillstyrkt bifall till ansökningsen, under förbehåll likväl af den rätt, som lagligen tillkomme advokatfiskalsembetet. På grund af hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anfört, och då kronans rätt till ifrågavarande medel såsom danaarf icke kunde anses afgjord genom den rättegång advokatfiskalen utfört mot innehafvarne af medlen Kaptenen Carlsson samt Bataljonsläkaren Bruzelius, men i hvilken rättegång Ingeborg Mathilda Pfeiff, som på grund af testamente innehade Maria Hellströms rätt, icke blifvit hörd, har Eders Kongl. Maj:t uti en den 23 sistlidne Januari aflåten nådig proposition (N:o 14) föreslagit Riksdagen att medgifva, det kronan måtte till förmån för Ingeborg Mathilda Pfeiff afstå från anspråk på ifrågavarande medel, dock med förbehåll för kammaradvokatfiskalen af den rätt till andel i medlen, som lagligen kunde honom tillkomma.

Uti det af Maria Mattsson den 23 Oktober 1846 upprättade testamente, hvarigenom hennes qvarlätenskap öfverlemnades till gemensam disposition af grosshandlanden Carl Gustaf Pfeiffs hustru Carolina Amalia Pfeiff samt ogifta Maria Hellström, hade, enligt hvad ofvan är omförmäldt, bland annat förordnats, att mannen Pfeiff icke skulle efter bemälda testamentstagares död få komma i besittning af ifrågavarande medel. I följd häraf synes det af Carolina Amalia Pfeiff gjorda testamente angående medlens öfverlåtande till mannen Pfeiff icke böra inverka på förevarande fråga; och då, enligt hvad af handlingarne framgår, Carolina Amalia Pfeiff den 11 November 1857 aflidit, torde detsamma ännu mindre kunna ligga till grund för de till förmån för grosshandlanden Pfeiffs år 1862 födda oäkta dotter Ingeborg Mathilda framställda anspråk å dessa medel. De af grosshandlanden Pfeiff och Maria Hellström angående deras qvarlätenskap upprättade och i ärendet åberopade testamentariska förordnanden torde jemväl böra i detta fall lemnas utan afseende; och då i öfrigt skäl icke blifvit anförda, hvarför staten skulle afstå sin rätt till berörda medel, hvilka, för så vidt handlingarne utvisa, otvifvelaktigt synas vara att anse såsom danaarf, har Riksdagen ansett sig icke böra bifalla, hvad Eders Kongl. Maj:t i förenämnda hänseende täckts föreslå.

2:o. Enligt hvad uti ofvan omförmälda, till Riksdagen aflåtna nådiga proposition vidare anförts, hade Arkitekten *Folke Birger Oppman*

och hans hustru *Johanna Wilhelmina Oppman*, född Hedvall, den 19 November 1863 upprättat ett inbördes testamente, hvarigenom förordnats att den af makarne, som öfverlefde den andre, skulle under oinskränkt dispositionsrätt behålla och everldligen besitta allt, hvad i boet vid dödsfallet funnes. Sedan Arkitekten Oppman den 4 Maj 1876 affidit utan att efterlemna kända arfvingar, hade enkan låtit höra testamentsvittnena på ed och kommunicerat testamentet med Fabrikören F. J. Westerström, som af domstolen förordnats att i egenskap af god man bevaka de okända arfvingarnes rätt, och hvilken å testamentet tecknat, att han godkände detsamma. Då emellertid inga arfvingar till Oppman läto sig afhöra, hade af advokatfiskalen vid Kammarkollegium å kronans vägnar väckts anspråk på Oppmans lott i boet såsom danaarf; och genom utslag den 29 April 1879, som vunnit laga kraft, hade Aska häradsrätt yttrat, att enär testamentet efter mannens död icke blifvit af enkan i laga ordning bevakadt, förty och utan afseende derå, att Westerström i sin egenskap af god man för den affidnes okända arfvingar godkändt förordnandet, ogillades testamentet äfvensom de derpå grundade anspråken, och ålades enkan Oppman och Westerström att inom viss tid redovisa och till kronan öfverlemna hvad Oppman vid sitt frånfalle i boet egt, vare sig såsom giftorätt eller enskild egendom. I en till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift har enkan Oppman, under förmålan att hennes underlåtenhet att bevaka testamentet härrörde af obekantskap med lagens föreskrifter, i underdånighet anhållit, att, då hon, som uppnått en ålder af 56 år och sedan flera år tillbaka led af ögonsjukdom, ej kunde försörja sig med arbete, kronans rätt till ifrågavarande danaarf måtte varda å henne öfverlåten; till stöd för hvilken ansökning hon ytterligare anført, att den efterlemnade egendomen ej kunde anses större, än att densamma erfordrades för att trygga henne mot nöd på ålderdomen. Bouppteckningen efter Oppman upptoge boets behållning till 15,007 kronor 81 öre, och vid ett den 21 Oktober 1879 hållet arfskifte mellan enkan och kronan hade såsom danaarf tillskiftats kronan 7,470 kronor 15 öre jemte hälften i en osäker fordran till belopp af 1,500 kronor. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län och kammaradvokatfiskalen, i ärendet hörde, hade förordat bifall till ansökningen, den senare under förbehåll af den honom författningsenligt tillkommande andelen af qvarlåtenskapen. Med afseende å hvad sålunda förekommit och då den ifrågavarande qvarlåtenskapen icke skulle fallit kronan till, derest enkan Oppman förstått att göra sin på testamentet grundade rätt lagligen gällande, har Eders Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen, att kronans rätt till ifrågavarande danaarf måtte öfverlåtas å enkan Oppman, med skyldighet för henne att deraf afstå

så stor del, som enligt gällande författningar tillkomme kammaradvokatfiskalen.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit har vunnit Riksdagens bifall.

3:o. Sedan torparen *Erik Larsson* å Lekhytte egor i Hidinge socken af Örebro län den 9 Juni 1872 aflidit utan kände arfvingar samt hans efterlemnade enka *Kajsa Andersdotter*, som på grund af ett efter mannens död såsom testamente bevakadt äktenskapsförord förblifvit i orubbad besittning af makarnes gemensamma bo, med döden afgått den 12 Mars 1877, hade vid arfskifte efter *Kajsa Andersdotter* den 20 Mars 1878 behållningen i boet, 1,054 kronor 75 öre, och således jemväl den förut aflidne mannens giftorätt, fördelats emellan *Kajsa Andersdotters* barn i ett föregående gifte, snickaren *Johan Hedlund* vid Björkborns bruk och *Carolina Hedlund*, gift med torparen *Per Johan Persson* å Vestanby egor. Då arfvingar efter *Erik Larsson* icke annålt sig inom föreskrifven tid, hade kammaradvokatfiskalsembetet hos Kammarkollegium, efter stämning till 1879 års vinterting med Edsbergs härad, yrkat, att hälften af boets tillgångar jemte ränta derå måtte förklaras böra såsom danaarf Kongl. Maj:t och Kronan tillfalla; och hade häradsrätten genom utslag den 21 Oktober 1879, som vunnit laga kraft, ålagt *Johan Hedlund* samt *Carolina Hedlund* och hennes man *Per Johan Persson* att till Kongl. Maj:t och Kronan återgålda hälften af behållningen i boet med 527 kronor 38 öre jemte 5 procent ränta derå från stämmningsdagen, hvarjemte häradsrätten förpligtat fjerdingmannen *Nils Andersson* och skolläraren *Per Johan Pettersson* i Lekhyttan, hvilka med boets utredning tagit befattnings och arfskiftesinstrumentet underskrifvit, att, i den mån tillgång hos de förra kunde brista, därför gemensamt eller hvilkendera bäst gälda gifte hålla kronan skadeslös. Härefter hade *Johan Hedlund* och *Per Johan Persson*, den senare å sin hustru *Carolina Hedlunds* vägnar, hos Eders Kongl. Maj:t anhållit, att kronans ifrågavarande fordran måtte vardas efterskänkt; till stöd för hvilken ansökning åberopats dels att medlen, som sökanderne af oförstånd uppburit, redan vore till större delen använda, dels ock att sökanderne, enligt intyg af pastor och ordförande i kommunalnämnd, vore i mycket fattiga omständigheter samt hade många barn att försörja, *Johan Hedlund* åtta barn, hvaraf det äldsta genom förflamning vore odugligt att arbeta, och *Per Johan Persson* fem barn, deribland en lam flicka och en gosse, som vore idiot. Uti häröfver afgifvet utlåtande hade Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet till den gjorda ansökningen tillstyrkt bifall, hvarefter kammaradvokatfiskalen, med afseende på hvad anfördt blifvit, äfven för sin del

förordat den gjorda framställningen, dock med förbehåll af den rätt till ifrågavarande medel, som advokatfiskalen lagligen tillkomme; förmående advokatfiskalen tillika, att han ämnade afstå dessa medel till Per Johan Perssons lama dotter. Med afseende å hvad sålunda i ärendet förekommit, har Eders Kongl. Maj:t uti en till Riksdagen den 12 Mars innevarande år aflåten nådig proposition (N:o 27) föreslagit, att Kronans rätt till ifrågavarande medel, femhundra tjugusju kronor 38 öre, måtte till förmån för sökanderne efterskänkas, dock med förbehåll af den andel deri, som lagligen tillkomme kammaradvokatfiskalen.

Med afseende å de bevekande omständigheter, som här föreligga, har Riksdagen bifallit, hvad Eders Kongl. Maj:t i förevarande hänseende täckts föreslå.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 11 Maj 1880.

N:o 43.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 11 Maj 1880.
 » » » » Andra Kammaren den 11 » »

*Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af Kongl. Maj:ts
 nådiga proposition angående förlängning af arrenderät-
 ten till indragna militiebostället Smuttan i Stockholms län.*

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 44.)

S. A. K.

Uti en den 27 sistlidne Februari till Riksdagen aflåten nådig proposition har Eders Kongl. Maj:t omförmålt, hurusom Sven Modin, hvilken genom vederbörande boställsdirektions transportresolution den 15 April 1868 för återstående arrendetiden, eller till midfastan 1880, blifvit